

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punktas tiek, kiek jame nustatytas draudimas skirti viešojo pirkimo sutartis ar toliau jas vykdyti su fiziniu ar juridiniu asmeniu, subjektu ar organizacija, veikiančiais šios dalies a ir b punkte nurodyto subjekto vardu arba jo nurodymu turi būti aiškinamas taip, kad tas draudimas taikomas, kai viešojo pirkimo sutartis sudaroma su pagal Italijos teisę įsteigta ir buveinę Italijos teritorijoje turinčia bendrove, kurios du iš trijų valdybos narių yra Rusijos piliečiai, o vienas iš jų šios bendrovės valdybos pirmininkas ir deleguotasis administratorius, taip pat yra patronuojančios bendrovės, kuriai priklauso 90 % viešąjį pirkimą laimėjusios bendrovės akcijų, vienintelis administratorius.

Pažymėtina, kad Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas apima: pagal šios dalies a punktą – Rusijos piliečius, fizinius ar juridinius asmenis, subjektus ar organizacijas, įsisteigusius Rusijoje; pagal b punktą – juridinius asmenis, subjektus ar organizacijas, kuriuose daugiau kaip 50 % nuosavybės teisių tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso a punkte nurodytam subjektui; arba, pagal c punktą – fizinius ar juridinius asmenis, subjektus ar organizacijas, veikiančius šios dalies a arba b punkte nurodyto subjekto vardu ar jo nurodymu, be kita ko, tais atvejais, kai jiems tenka 10 % sutarties vertės, su subrangovais, tiekėjais ar subjektais, kurių pajėgumais remiamasi, kaip nurodyta viešųjų pirkimų direktyvose.

Pirmiausia, ESTT konstatavo, kad ES teisės aktų leidėjas neapibrėžė, kaip turi būti suprantami Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punkte vartojami žodžiai „vardu ar <...> nurodymu“, be to, šioje nuostatoje nėra aiškios nuorodos į valstybių narių teisę, siekiant nustatyti jos prasmę ir apimtį. Tokiais atvejais, pagal suformuotą jurisprudenciją, visoje ES paprastai tokia nuostata turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus.

Aiškinant bendrine prasme žodžius veikti „vardu ar <...> nurodymu“, sąvoką „subjektas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punktą, ESTT atkreipė dėmesį, kad šios nuostatos skirtingomis valstybių narių kalbomis yra skirtingai suprantamos ar taikomos, todėl pažodinis jų aiškinimas neleidžia padaryti aiškių išvadų. Be to, priminė, kad ne kartą yra pasisakęs, jog vienoje iš ES teisės nuostatų kalbinių versijų vartojama

formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatos aiškinimo pagrindas ar įgyti prioritetą prieš kitas kalbines versijas; toks požiūris būtų nesuderinamas su vienodo ES teisės taikymo reikalavimu. Vadinasi, esant kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjamos nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į kontekstą, į teisės akto, kurio dalis ji yra, bendrą struktūrą ir tikslą.

ESTT pažymėjo, kad Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punkto kontekstinis aiškinimas patvirtina, kad žodžių junginys „veikiantys vardu ar <...> nurodymu“, turi būti aiškinamas pakankamai plačiai, kad būtų galima išsaugoti šio reglamento 5k straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatytų draudimų veiksmingumą, t. y. išvengti jų apėjimo. Taigi *a priori* neatmetama galimybė, jog ši nuostata taikoma tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai konkursą laimėjusią bendrovę valdo Rusijos pilietybę turintys administratoriai. Todėl ši nuostata būtų taikoma, jeigu būtų konstatuota, kad šie administratoriai turi faktinius konkursą laimėjusios bendrovės kontrolės įgaliojimus, leidžiančius jiems duoti jai nurodymus. Vadinasi, ši nuostata turėtų būti aiškinama taip, kad ji apima elgesį, iš kurio matyti, jog juridinis asmuo, subjektas ar organizacija *de facto* kontroliuoja a arba b punktuose nurodytą subjektą, net ir formaliai neturėdamas jo nuosavybės ar teisinės kontrolės.

ESTT ne kartą konstatavęs, kad pagrindinis Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalyje nustatytų ribojamųjų priemonių taikymo tikslas yra veiksmingai pakenkti Rusijos Federacijos finansiniams ištekliams, kurie jai leidžia tęsti karinę agresiją prieš Ukrainą, ir dėl to dar labiau sustiprinti spaudimą Rusijos Federacijai, kad ji nutrauktų šią agresiją. Vadinasi, šio reglamento 5k straipsnio 1 dalyje nustatytu draudimu prisidedama prie šio pagrindinio tikslo, nes juo siekiama sumažinti riziką, kad viešosios lėšos, gautos vykdant viešuosius pirkimus, bus nukreiptos iš konkursą laimėjusio subjekto į Rusijos ekonomiką ir tai, bus panaudotos Rusijos Federacijos karinei agresijai prieš Ukrainą finansuoti.

Šios bylos kontekste, ESTT nurodė, kad *a priori* tokia situacija, kai bendrovės, kuriai skirta viešojo pirkimo sutartis, ir jos patronuojančiosios bendrovės administratoriai yra Rusijos piliečiai, tačiau šios bendrovės ir jų tiesioginiai ir netiesioginiai akcininkai neturi jokio ryšio su Rusijos Federacija, nekelia minėtos rizikos. Pažymėtina, kad viešojo pirkimo sutartis skiriama bendrovei, o

ne jos administratoriams, todėl viešosios lėšos pagal tokią sutartį pervedamos pačiai atitinkamai bendrovei arba tam tikrais atvejais jos akcininkams, bet ne jos administratoriams; be to, paprastai pastariesiems taip pat nebūna suteikta teisė nukreipti šių lėšų į Rusijos ekonomiką nepatiriant pavojaus, kad jiems kils atsakomybė bendrovei, kurios įgaliotiniai jie yra. ESTT padarė išvadą, kad negali būti daroma prezumpcija, kad vien tai, kad laimėjusios bendrovės administratorius yra Rusijos pilietis arba kad Rusijos pilietybę turintis administratorius, kaip šios bendrovės įgaliotinis, kuris pasirašo su perkančiąja organizacija sudaromą viešojo pirkimo sutartį, savaime pakanka manymui, kad tokia bendrovė patenka į Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punkto taikymo sritį dėl to, kad veikia šio reglamento 5k straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto Rusijos piliečio „vardu ar <...> nurodymu“.

Vis dėlto ESTT pabrėžė, kad kiekvienu konkrečiu atveju, prieš skiriant viešojo pirkimo sutartį, valstybių narių kompetentingos institucijos privalo atlikti išsamų vertinimą, kurio pagrindu nuspręstų, ar yra požymių, rodančių, kad Rusijos pilietybę turintis bendrovės, kuri nėra įsteigta Rusijoje, administratorius faktiškai gali kontroliuoti atitinkamą bendrovę, net jeigu jis neturi bendrovės kapitalo dalies, užtikrinančios jos teisinę kontrolę ir dėl to kyla tikėtina rizika, kad viešosios lėšos, kurios bus pervestos vykdant atitinkamą viešojo pirkimo sutartį, bus nukreiptos į Rusijos ekonomiką, taigi galės būti panaudotos Rusijos Federacijos karinei agresijai prieš Ukrainą finansuoti.

ESTT paaiškino, kad toks išsamus nagrinėjimas turi apimti visas reikšmingas teises ir faktines aplinkybes, kaip antai tikslią viešajame pirkime dalyvaujančio subjekto nuosavybės ir kontrolės struktūrą, atitinkamų asmenų asmeninius ir profesinius ryšius, nagrinėjamų sandorių pobūdį ir tikslą, būdą, kuriuo šalys užtikrina šio subjekto valdymą ir veikimą, dokumentais patvirtintą ankstesnių nurodymų arba to subjekto veiksmų koordinavimo su kitais subjektais, kuriems anksčiau jau buvo skirtos sankcijos, buvimą arba trečiųjų asmenų pareiškimus ir kitą pakankamai konkrečią, tikslią ir nuoseklią informaciją.

ESTT taip pat pažymėjo, kad faktinė kontrolė gali būti konstatuota ir tais atvejais, kai Rusijos asmenims, subjektams ar organizacijoms nepriklauso didesnioji kapitalo dalis, tačiau jie dėl

suteiktų valdymo ar finansinių įgaliojimų gali daryti lemiamą įtaką atitinkamo subjekto veiklai, pirmiausia, finansų valdymui ar paskolų suteikimui per jų kontroliuojamas bendroves. Be to, faktinės kontrolės požymiu gali būti ir aplinkybė, kad asmuo, subjektas ar organizacija, kuriems taikomas šio reglamento 5k straipsnio 1 dalies a punkte nustatytas draudimas, anksčiau turėjo didesniąją konkursą laimėjusio tiekėjo kapitalo dalį, tačiau ją perleido prieš pat viešojo pirkimo procedūros pradžią. ESTT nuomone, kompetentingos institucijos turi patikrinti, ar didelė viešajame pirkime dalyvaujančio subjekto kapitalo dalis nėra valdoma tarpininkų, veikiančių Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytų Rusijos asmenų, subjektų ar organizacijų vardu.

Galiausiai ESTT pabrėžė ir tai, kad valstybės narės kompetentingos institucijos privalo atlikti tokį pat išsamų aplinkybių įvertinimą ir tuo atveju, kai Rusijos pilietis paskiriamas bendrovės administratoriumi viešojo pirkimo sutarties vykdymo metu. Atitinkamai bendrovė turi pareigą apie tokį paskyrimą nedelsdama informuoti kompetentingas institucijas.

Atsakydamas į prejudicinį klausimą, ESTT konstatavo, kad Reglamento (ES) [Nr. 833/2014](#) 5k straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad „draudimas skirti viešojo pirkimo sutartis „fiziniam ar juridiniam asmeniui, subjektui ar organizacijai, veikiančiams [šio iš dalies pakeisto reglamento 5k straipsnio 1] dalies a arba b punkte nurodyto subjekto vardu ar jo nurodymu“, ar toliau jas vykdyti netaikomas, kai valstybės narės kompetentingos institucijos skiria viešojo pirkimo sutartį bendrovei rezidentei, kurios du valdybos nariai iš trijų yra Rusijos piliečiai, o vienas iš jų – šios valdybos pirmininkas ir deleguotasis administratorius – taip pat yra vienintelis atitinkamos bendrovės patronuojančiosios bendrovės administratorius, jeigu šios institucijos prieš tai per išsamų visų reikšmingų bylos aplinkybių vertinimą, kurį turi atlikti kaskart, kai ketina skirti viešojo pirkimo sutartį bendrovei, kuri nėra įsteigta Rusijoje, tačiau valdoma Rusijos pilietybę turinčio administratoriaus, įsitikino, kad toks skyrimas nekelia tikėtinos rizikos, jog lėšos, kurios bus pervestos šiai bendrovei pagal atitinkamą sutartį, bus nukreiptos į Rusijos ekonomiką, nes nenustatyta arba bent jau labai mažai tikėtina, kad šis administratorius faktiškai turi minėtos bendrovės kontrolės įgaliojimus“.